

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

توزیع ناعادلانه واکسن کرونا در جهان

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی ظریف

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

- مقدمه ۲
- احتکار واکسن کووید-۱۹ در کشورهای غربی ۲
- دسترسی مناطق و کشورهای جهان به واکسن کووید-۱۹ ..... ۳
- آمار واکسیناسیون کووید-۱۹ در کشورهای غربی به درصد ۳
- تعداد افراد واکسینه شده در کشورهای غربی ۴
- آمار واکسیناسیون کووید-۱۹ در کشورهای فقیر آفریقایی ۴
- تعداد افراد واکسینه شده در کشورهای فقیر آفریقایی ۴
- تبعیض در میان شهروندان کشورهای غربی ۴
- نتیجه گیری ۵

نابرابری و تبعیض در سراسر جهان در ابعاد مختلف وجود دارد و صرفاً حوزه‌هایی مانند تحصیل و آموزش، بهداشت، و رفاه عمومی را در برنمی‌گیرد؛ توزیع واکسن کووید-۱۹ نیز چهره ناخوشایند تبعیض و بی‌عدالتی را در جهان بیش از پیش آشکار کرده است. هم‌اکنون صدها میلیون انسان در بسیاری از کشورهای فقیر از سهم خود در بهره‌مندی از واکسن محروم مانده‌اند. با وجود اینکه برنامه بشردوستانه‌ای موسوم به «کوواکس» با هدف توزیع عادلانه واکسن در نظر گرفته شده است، اما دستاوردها اندک است و دوزهای محدود تهیه شده، اغلب به آمریکا و دیگر کشورهای ثروتمند تعلق گرفته است.

■ احتکار واکسن کووید-۱۹ در کشورهای غربی

براساس گزارش گروه تحقیقاتی «واحد اطلاعات اکونومیست»، بخش‌هایی از آفریقا، آمریکای جنوبی و آسیا تا سال ۲۰۲۳ از ایمنی گسترده در برابر ویروس کرونا محروم خواهند بود. تارنمای خبری شبکه «ان بی سی نیوز» در گزارشی نوشت: «در مبارزه‌ای کاملاً ناعادلانه، کوواکس تلاش کرده است با بزرگترین اهداکنندگان خود رقابت کند؛ دولت‌های ملی‌گرای ثروتمند که تاکتیک‌های بی‌رحمانه‌شان به ندرت با شعارها و لفاظی‌های نوع‌دوستانه‌شان مطابقت دارد. هدف اصلی کوواکس، تامین دوزهای واکسن برای ۲۰ درصد مردم با درآمد پایین و متوسط در ۹۲ کشور است که مجموع جمعیت این کشورها به حدود سه میلیارد و ۶۰۰ میلیون نفر می‌رسد. این رویا، بعد از نه (۹) ماه تحقق نیافته است، و طرح کوواکس از هدف واقعی‌اش فاصله زیادی دارد، به طوری که بیش از یکصد کشور فقیر جهان هنوز یک دوز واکسن هم استفاده نکرده‌اند.»^۱

به گزارش رویترز، نتایج گزارش کمپین مقابله با فقر نشان می‌دهد در حالی که کشورهای فقیر برای دسترسی به واکسن کرونا با چالش‌های زیادی روبرو هستند، کشورهای ثروتمند یک میلیارد دوز واکسن کرونا بیشتر از نیاز خود انبار و ذخیره کرده‌اند. این کمپین هشدار داده است اگر کشورهای ثروتمند واکسن مازاد خود را با سایر کشورهای فقیر سهیم نشوند، میلیاردها نفر در سراسر جهان امکان مصونیت یافتن در برابر این ویروس مرگبار را نخواهند داشت و این پاندمی طولانی‌تر خواهد شد. این گزارش نشان می‌دهد کشورهای آمریکا، اتحادیه اروپا، بریتانیا، استرالیا، کانادا و ژاپن تاکنون بیش از سه میلیارد دوز واکسن کرونا ذخیره کرده‌اند که این رقم یک میلیارد دوز بیشتر از نیاز آنها برای کل جمعیت‌شان است.^۲

برخی کشورها شانس برای دریافت واکسن نداشته‌اند. اتحادیه آفریقا ۶۷۰ میلیون دوز واکسن از شرکت‌های مختلف واکسن‌سازی برای توزیع در کشورهای این قاره خریداری کرده و قرار است امسال در مجموع ۷۰۰ میلیون دوز واکسن در چارچوب بخشی از برنامه تسهیل دسترسی جهانی به واکسن کرونا به کشورهای این قاره تحویل داده شود؛ رویایی که مشخص نیست تا چه اندازه محقق شود.^۳

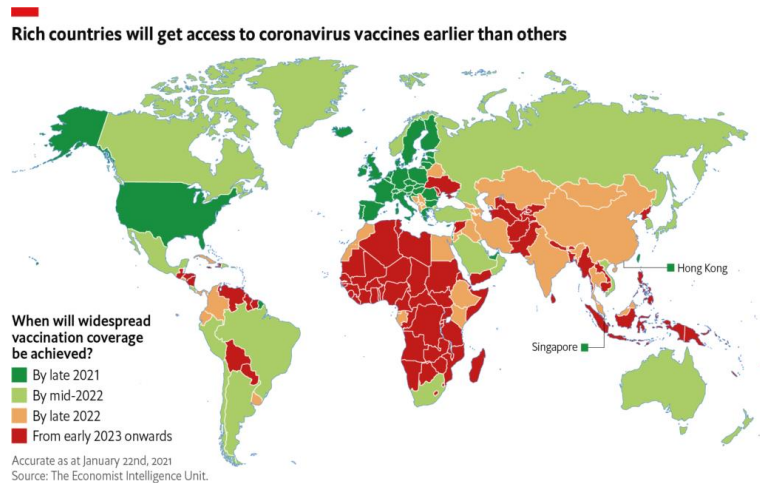
۱. خبرگزاری ایرنا، «جای خالی عدالت در توزیع جهانی واکسن کرونا»، ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

۲. خبرگزاری تسنیم، «کشورهای ثروتمند یک میلیارد دوز واکسن کرونا بیشتر از نیاز خود انبار کرده‌اند»، ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

۳. خبرگزاری آنا، «انتقاد مردم سودان از تبعیض و بی‌عدالتی در توزیع واکسن کرونا»، ۲۰۲۰/۲/۲۱

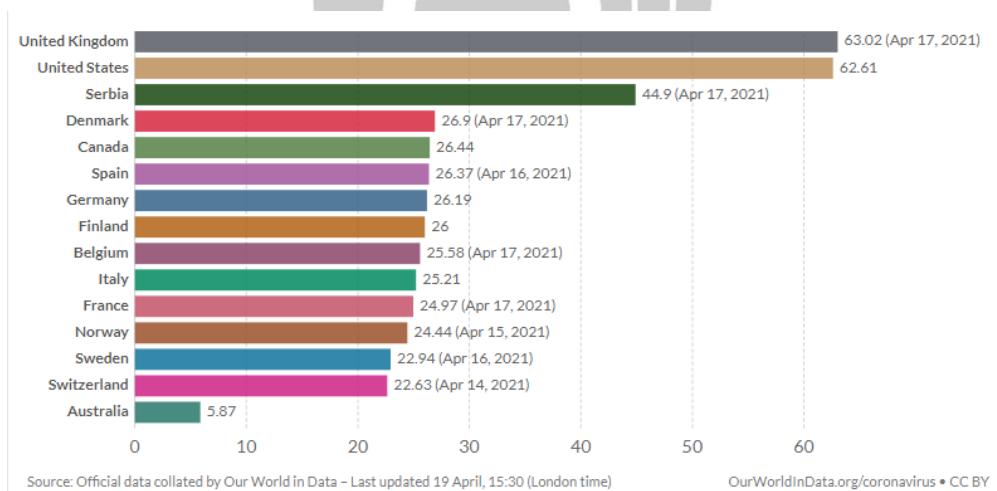
■ دسترسی مناطق و کشورهای جهان به واکسن کووید-۱۹

بیشتر مردم آمریکا و اروپای غربی تا پایان سال ۲۰۲۱ به واکسن دسترسی پیدا می‌کنند. بیشتر مردم کانادا، مکزیک، برزیل، آرژانتین، روسیه، استرالیا و آفریقای جنوبی هم تا اواسط سال ۲۰۲۲ به واکسن دسترسی می‌یابند. در همین حال، اکثریت آفریقایی‌ها تا اوایل سال ۲۰۲۳ به واکسن دسترسی نخواهند داشت.

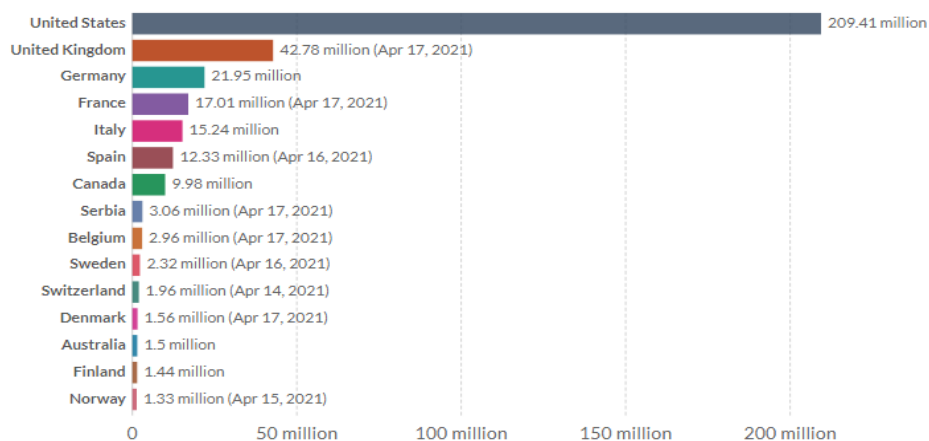
هم اکنون واکسیناسیون کامل حدود پنج درصد جمعیت جهان انجام شده، اما این مهم در ثروتمندترین کشورها رخ داده است. به گزارش "بلومبرگ" ۴۰ درصد واکسن‌ها به افرادی در ۲۷ کشور ثروتمند رسیده است که ۱۱ درصد جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند. بر اساس این گزارش کشورهایی که بیشترین درآمد را دارند، ۲۵ برابر سریع‌تر از کشورهای با کمترین درآمد، برنامه واکسیناسیون را پیش می‌برند. کشورهای ثروتمند همچنان به دنبال خرید میلیاردها دوز واکسن هستند که چندین برابر جمعیت آنهاست. این در حالی است که هنوز نیمی از کشورهای جهان نتوانسته‌اند حتی یک درصد جمعیت خود را واکسینه کنند.^۲

■ آمار واکسیناسیون کووید-۱۹ در کشورهای غربی به درصد

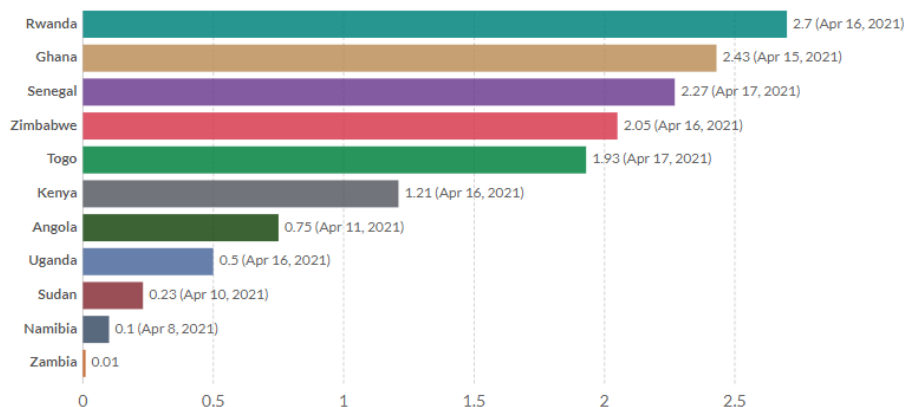

- <https://www.eiu.com/n/۸۵-poor-countries-will-not-have-access-to-coronavirus-vaccines/>
- <https://www.thehindubusinessline.com/info-tech/wealthiest-countries-getting-vaccinated-۲۵-times-faster>
- <https://ourworldindata.org/>

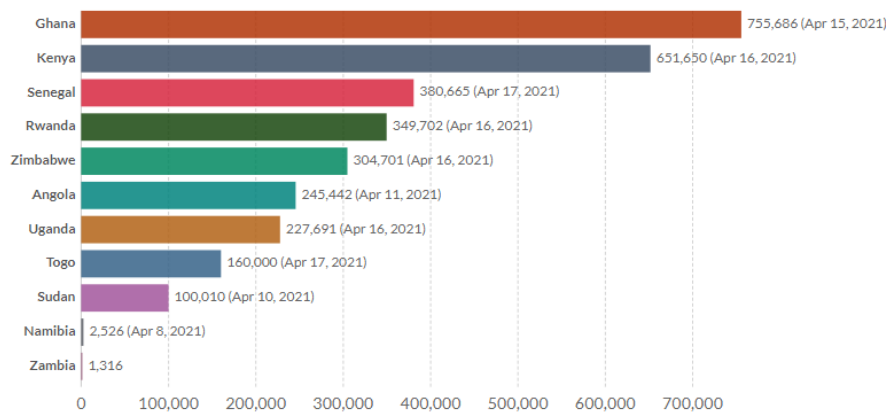
تعداد افراد واکسینه شده در کشورهای غربی

آمار واکسیناسیون کووید-۱۹ در کشورهای فقیر آفریقایی

تعداد افراد واکسینه شده در کشورهای فقیر آفریقایی

تبعیض در میان شهروندان کشورهای غربی

علاوه بر تبعیض میان کشورهای ثروتمند غربی و سایر کشورهای جهان در بهره‌مندی از واکسن، آمارها از بی‌عدالتی در این زمینه در درون خود کشورهای غربی نیز حکایت دارد. سیاه‌پوستان و لاتین‌تباران آمریکا نسبت به سایر شهروندان این کشور واکسن کمتری دریافت کرده‌اند. به گزارش شبکه تلویزیونی «ام.اس.ان.بی.سی» در دوره همه‌گیری کرونا، سفیدپوستان آمریکا به دلیل نابرابری‌های سیستماتیک که علیه رنگین‌پوستان وجود دارد، کمتر از رنگین‌پوستان به بیماری کرونا مبتلا می‌شوند و به تبع آن تعداد فوتی‌های سفیدپوست نیز کمتر است. در توزیع واکسن کرونا هم تبعیض وجود دارد. ۱۱ درصد جمعیت ایالت پنسیلوانیا سیاه‌پوست هستند، اما

سیاه‌پوستان پنسیلوانیا سه درصد واکسینه شدگان را تشکیل می‌دهند. همچنین در ایالت لوئیزیانا ۳۲ درصد جمعیت آفریقایی تبارند، اما ۱۳ درصد افرادی که واکسن دریافت کرده‌اند، از این نژاد هستند.^۱ لس آنجلس تایمز نیز گزارش داد ثروتمندان «لس آنجلس»، دوزهای واکسن مختص جوامع سیاهپوست و لاتین تبار را مصرف می‌کنند. ثروتمندان نیویورکی نیز به ازای دریافت واکسن، پیشنهاد ارائه کمک ۲۵ هزار دلاری ارائه می‌کنند. بررسی‌های انجام شده در مورد واکسیناسیون در ۱۰ ایالت آمریکا نشان می‌دهد در این ایالت‌ها ثروتمندان به شکل نامتناسبی دوزهای بیشتری واکسن کرونا دریافت کرده‌اند.^۲

■ نتیجه‌گیری

شیوع بحران کووید-۱۹ و ضرورت دست یافتن به واکسن آن، امروز بار دیگر پرده را از واقعیت تلخ تبعیض در جهان به ظاهر متمدن امروز برداشته است. شرکت‌های بزرگ داروسازی، ابزار قدرت آمریکا و قدرت‌های اروپایی هستند تا تعیین کنند در دوران پاندمی کرونا چه کسی زنده بماند و چه کسی جان خود را از دست دهد. رویکرد کشورهای توسعه‌یافته درباره کرونا و همچنین سیاست‌های آنان برای توزیع واکسن، مصداق عینی شیوه‌های استعمار نو است. هم اکنون قسمت اعظم واکسن تولید شده در جهان، در کشورهای ثروتمند مصرف می‌شود و مناطق دیگر جهان دسترسی لازم به واکسن ندارند. نکته قابل توجه اینکه امروز در خصوص تهیه واکسن کووید-۱۹ پای پول در میان نیست، بلکه موضوع دسترسی به واکسن مطرح است. مدیرکل سازمان جهانی بهداشت بدون نام بردن از کشوری خاص، گفت: کشورهای ثروتمند مانع دسترسی کوواکس به ذخایر خود می‌شوند. وی افزود: اگر واکسنی برای خرید نباشد، داشتن پول بی‌ربط است.^۳ شاید یکی از راه حل‌ها برای پایان دادن به رفتار تبعیض‌آمیز غربی‌ها، واکسن‌های چینی و روسی باشد. نتایج مطالعات حاکی است این واکسن‌ها اثرگذاری خود را به اثبات رسانده‌اند؛ چین هم اکنون «دیپلماسی واکسن» را در پیش گرفته و صادرات مقادیر زیادی واکسن را در برنامه کاری خود قرار داده است.

۱. خبرگزاری صداوسیما، «تبعیض نژادی در واکسیناسیون کرونا در آمریکا»، ۱۳۹۹/۱۲/۱۹

۲. خبرگزاری میزان، «تبعیض در واکسیناسیون کرونایی در آمریکا»، ۱۳۹۹/۱۲/۲۵

۳. خبرگزاری ایرنا، «جای خالی عدالت در توزیع جهانی واکسن کرونا»، ۱۳۹۹/۱۲/۱۱